

Bölüm 2

CİNSEL SAĞLIK / ÜREME SAĞLIĞI

Fatma BAŞAR¹

İÇİNDEKİLER

- ◆ Üreme Sağlığı ve Cinsel Sağlık Tanımı
- ◆ Üreme sağlığının önemi
- ◆ Üreme Sağlığı Hizmetleri
- ◆ Üreme ve Cinsel Haklar
- ◆ Dünyada CS/ÜS Açısından Öncelikli Sorunlar
- ◆ Türkiye'de CS/ÜS Açısından Öncelikli Sorunlar
- ◆ Toplumsal Cinsiyet Tanımı ve temel kavramlar
- ◆ Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Gelişimine Yönelik Dünyada ve Türkiye'de Uygulanan Politikalar
- ◆ Toplumsal Cinsiyet ve Sağlık
- ◆ Toplumsal Cinsiyet ve Üreme Sağlığına Etkisi

ÖĞRENİM HEDEFLERİ

Hedef 1	Cinsel Sağlık (CS) / Üreme sağlığı(ÜS) ile ilgili terimleri tanımlayabilmeli
Hedef 2	Üreme sağlığı hizmetlerinin amaçlarını ve kapsamındaki hizmetleri sıralayabilmeli
Hedef 3	Üreme haklarını sayabilmeli ve bireyler açısından önemini tartışabilmeli
Hedef 4	Türkiye'de ve Dünyada öncelikli CS/ÜS sorunlarını sıralayabilmeli
Hedef 5	Toplumsal cinsiyet ile ilgili terimleri tanımlayabilmeli ve önemini açıklayabilmeli
Hedef 6	Toplumsal cinsiyet kavramı ve üreme sağlığına etkisini açıklayabilmeli

¹ Doç. Dr., Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Bölümü, fatma.basar@ksbu.edu.tr

5. Dünya Kadın 10 Yılı'nın en önemli gelişmesi ve sonucu olarak kabul edilen sözleşme hangisidir?

- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
- Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi
- Birleşmiş Milletler Yeni Bin Yıl Kalkınma Hedefleri Bildirgesi
- Pekin Deklarasyonu
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı

Cevaplar:	1	2	3	4	5
	E	C	B	D	A

KAYNAKLAR

- World Health Organization(WHO). Developing sexual health programmes: a framework for action. World Health Organization; 2010.
- Starrs AM, Ezeh AC, Barker G, Basu A, Bertrand JT, Blum R, et al. Accelerate progress-sexual and reproductive health and rights for all: report of the Guttmacher-Lancet Commission. Lancet. 2018;391(10140):2642-92.
- Bozdemir N, Özcan S. Cinselliğe ve cinsel sağlığa genel bakış. Turkish journal of family medicine and primary care. 2011;5(4).
- McLemore MR, Levi AJ. Expanding access to sexual and reproductive health services through nursing education. Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing. 2017;46(5):e149-e56.
- Akın A. Üremeye ilişkin haklar ve üreme sağlığı. Dünya Nüfus ve Kalkınma Konferansı Raporu Ankara: TC Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. 1994:15-9.
- AÇSAP.Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı No: 5: B. Gençlere Yönelik Üreme Sağlığı Hizmetleri Katılımcı Kitabı, Ankara: TC Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı Aile Planlaması Basımevi. 2009(s 7).
- Sohbet R. Fertil-infertil kadınların üreme bilgilerinin ve stres düzeylerinin incelenmesi. Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2021;7(1):103-12.
- Turfan E, Akyüz MD. Cinsel Sağlık Ve Üreme Sağlığı Danışmanlığı. Aile Sağlığı Hizmetlerinde Kadın ve Üreme Sağlığı İzlem ve Danışmanlığı. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı; 2017. 1-11 p.
- Sağlık Bakanlığı, Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Sağlık Sektörü İçin Ulusal Stratejik Eylem Planı, <https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/Yayin/303>
- Akın A, Türkçelik E. Sağlık Hizmetlerine Erişimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması 2017-2020 Güncellemesi. 2020.
- Giami A. Sexuality, health and human rights: The invention of sexual rights. Sexologies. 2015;24(3):e45-e53.
- WHO U, UNFPA, The World Bank, UNPD. Maternal Mortality Levels and trends 2000 to 2017 2019 [Available from: https://www.who.int/gho/maternal_health/mortality/maternal_mortality_text/en/. Erişim tarihi: 01.03.2021
- Esin A, Mihçioğur S, Demir C, Kanal G. Türkiye'de Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Durum Analizi Raporu. Türmen T, Akın A, editors. İstanbul: Karika Baskı ve Kopyalama Sistemleri; 2021.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Enstitüsü. 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA). 2019.
- UNDP. Global HIV Statistics 2019 [Available from: https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/UNAIDS_FactSheet_en.pdf.
- World Health Organization HIV/AIDS . DATA https://www.who.int/health-topics/hiv-aids#tab=tab_1 Erişim Tarihi: 02.06.2021

17. Akın A, Mihçioğur S, Türkçelik Türkel E, Demir C. Çocuk Yaşta Evliliklerin Önlenmesi Projesi: Nevşehir Modeli Sağlık Hizmet Sunucuları ve Sosyal Hizmet Sunucuları İçin Kaynak Kitap. Ankara: Tutkun Ofset 2019.
18. Bayraktar E. Toplumsal Cinsiyet, Kültür ve Şiddetin İnfertilite İle İlişkisi. Sağlık Bilimleri Dergisi. 2018;27(3):234-8.
19. Seymenler S, Siyez DM. İnfertilite psikolojik danışmanlığı. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 2018;10(2):186-97.
20. World Health Organization- Infertility Key Facts. 2020. Erişim Tarihi: 05.06.2021
21. Petraglia F, Serour GI, Chapron C. The changing prevalence of infertility. International Journal of Gynecology & Obstetrics. 2013;123:S4-S8.
22. Burns LH, Covington SN, Kempers RD. Infertility counseling: New York, NY: Cambridge University Press; 2006.
23. Cousineau TM, Domar AD. Psychological impact of infertility. Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology. 2007;21(2):293-308.
24. Teskereci G. İnfertilite Tedavisi Gören Çiftlerde Yaşam Tarzının, Yaşam Kalitesine Etkisi: Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği; 2010.
25. Çakaloz DK, Karaçam Z, Güneş G, Çoban A. Kadın Genital Mutilasyonu ve Hemşirenin Sorumlulukları Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi. 2016;32(2):119-31
26. Akın A, Türkçelik E. Sağlık Hizmetlerine Erişimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması. 2018.
27. Acil Obstetrik Bakım Yönetimi Rehberi. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Kadın ve Üreme Sağlığı Dairesi Başkanlığı, Ankara. 2020.
28. TÜİK. İstatistiklerle Çocuk 2019 [Available from: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33733>].
29. Kızılkaya Beji N, Kaya G, Savaşer S. Ülkemizde Kadın Sağlığının Öncelikli Sorunları. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi.4(1):105-12.
30. Kızılkaya Beji N MH. Kadın sağlığına genel bakış. 3 ed. N KB, editor. İstanbul: Nobel Kitap Evi; 2019.
31. UN Women (2020). Intensification of efforts to eliminate all forms of violence against women: Report of the Secretary-General (2020), p. 4.
32. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları. Türkiye İstatistik Kurumu 2021 [Available from: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuculari-2020-37210>. Erişim Tarihi: 05.04.2021
33. Çelik HK, Şule Ö, Üstün YE. Adolesanlarda Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı. Jinekoloji-Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi. 2018;15(4):184-8.
34. Heidari S, Babor TF, De Castro P, Sera Tort, and Mirjam Curno. 2016. "Sex and Gender Equity in Research: Rationale for the SAGER Guidelines and Recommended Use." Research Integrity and Peer Review.1(1).
35. Başar F, Demirci N. Attitudes of nursing students toward gender roles: a cross-sectional study. Contemporary nurse. 2018;54(3):333-44.
36. Yapıcı A. Toplumsal Cinsiyet Din ve Kadın. Çamlıca Yayınları, İstanbul. 2016.
37. Oakley A. Sex and gender. Sex, Gender and Society: Routledge; 2016. p. 127-36.
38. Özvarış ŞB. Toplumsal cinsiyet, çalışma yaşamı ve kadın sağlığı Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi (MSG). 2015;15(56).
39. Dökmen Ü. Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar. İstanbul: Remzi Kitabevi; 2012.
40. Yavuz G. Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Kapsamında Popüler Türk Mizah Kültüründe Cinsiyetler Arası Mizah Algılarının Farklaşması. Ankara: Hacettepe Üniversitesi; 2017.
41. Göktaş Ö. Çocuk oyuncaklarındaki toplumsal cinsiyet olgusu. Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi. 2020;2(1):29-34.
42. Başar F. Toplumsal Cinsiyet. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2020.
43. Konseyi A. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Stratejisi 2014-2017.
44. Arat Y. Toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet eşitliği nedir, ne değildir? 2020.
45. UNDP. Turkey Gender Equality Strategy. United Nations Development Programme. 2017-2020.
46. Müdürlüğü KSG. Uluslararası Belgeler [Available from: <http://www.kadininstatusu.gov.tr/tr/19131/Uluslararası-Belgeler>].
47. Aydın H. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Türkiye'de kadın. Current Research in Social Sciences. 2015;1(3):84-96.
48. Resmi Gazete, 8 Mart 2012 Perşembe, Sayı: 28227 (Mükerrer), Milletlerarası Sözleşme. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120308M1-1.htm> (Erişim Tarihi: 10.09.2020).
49. Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü Kadının güçlenmesi strateji belgesi ve eylem planı 2018-2023. Ankara Ekim. 2018;20:2020.
50. Başar F. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Kadın sağlığına etkisi. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2017(3):131-7.
51. Gündüz G. Yaşam Uzunluğunun Cinsiyetler Arası Farklılığının Biyolojik Nedenleri. Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi. 2013;6(2):136-9.
52. Sezgin D. Toplumsal cinsiyet perspektifinde sağlık ve tıbbileştirme. Sosyoloji Araştırmaları Dergisi. 2015;18(1):153-86.
53. Körükcü Ö. Kadının Üreme Sağlığına Eleştirel Bir Bakış: Kadın Bedeninin Medikalizasyonu. Türkiye Klinikleri J Med Ethics. 2012;20(1):43-52.
54. Şahiner G, Akyüz A. Toplumsal cinsiyet ve kadının üreme sağlığı. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 2010;9(4):333-42.
55. Eryılmaz S. Toplumsal Cinsiyet Rolü ve Kadın Sağlığı. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2020;1:5-13.